

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VIII. Leo IV. si quid incompetenter à se gestum eſet, arbitrio Ludovici II.
Imperatoris detulit. Quod locum habere debet in Regibus Galliaë, ex
Alexandro Imolensi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

tionum ferra semper reciproceretur, ut cum Tertulliano loquar; præcipue cum Eugenius III. in Synodo Remensi habita anno MCXLVIII. iusserit ne propter laicorum prohibitionem Episcopi ecclesiasticam dimittant justitiam exercere. Vnde colligi obiter potest probatio usus recepti in Gallia, de prohibendis iudicibus ecclesiasticis; quem Eugenius quidem non laudat, sed nec censuris repellendum docet; nec Principes nostri ab eo sibi temperandum existimant, cum in eo solo verferetur efficax tuendæ jurisdictionis secularis ratio. Non infirmus eo quin jurisdictioni ecclesiastica liberum sit per Decretales Summorum Pontificum fines suos excommunicationibus vel interdicitis tueri. unde crebris contentionibus sæ pissime fecdata est Respublica Christiana. Illud contendendo, regis constitutionibus præscriptum esse ordinem quem sequi oporteat ad dissidia averrenda; scilicet, ut dixi capite superiori, implorandum esse ab Episcopis Curiarum suæ præsidium, si à iudicibus inferioribus vis inferatur jurisdictioni ecclesiasticæ; sin periculum imminet à Curis, vel si quid illa in detrimentum episcopalis auctoritatis decreverint, adeundum esse Principem, qui Sacri Consilij ex Clericis & laicis compositi Decreto omnia temperabit; ut disertis verbis constitutum est ad postulationem Ecclesiæ Gallicanæ, duobus Edictis ea de re latis. Eos mores induerant Episcopi nostri ducentis & amplius abhinc annis, ut libello causarum ecclesiasticarum avocationem à Curis peterent, non autem jura sua censuris sibi vindicarent; quemadmodum docuerunt Ioannes Galli & Guido Papa.

VI. Quod æquissima ratione nititur; quia, ut observavit Opratus Afer, Ecclesia est in Imperio, id est, per Imperij provincias sparsa, ex civibus constat, & sub patrocinio Regum degit; ideoque in his contentionibus dubiis, tutiora & æquiora consilia amplectenda sunt Episcopis, quæ ad pacem cum Imperio retinendam vergant; ad exemplum Fabij, qui apud Silium Italicum *causa speculator mente futuri*, *Nec letus dubiis parvisque laceßere Martem*. Præsertim cum Principum conditio sit melior, ex regula juris civilis, canonici, & naturalis. In pari enim causa melior est conditio ejus qui possidet, inquit Iurisconsultus. In his autem controversiis, quis dubitare potest quin Princeps, ad quem omnia pertinent imperio, etsi non dominio, possidere jus illud jurisdictionis controversæ censeatur? Præterea cum bellum suscipiendum non esse censuerit Augustus, nisi quando major est emolumentum spes quam merus damni, Episcopos ab his contentionibus ab-

stinere debere palam est quæ dissidium in Ecclesiam, contemptum auctoritatis ecclesiasticæ, bonorum direptionem, fidelium perniciem important, quorum salutem illis Dominus commisit. Adde alienum esse à prudentia ut viribus impar se contentionibus implicet quæ manifestum detrimentum sunt allaturæ. Hoc argumento in contraversia de Remensis Archiepiscopi hominio, quod Rex Ludovicus VI. de sententia Curie exegerat, Paschalem II. Ivo Carnotensis urgebat ut à Censuris, licet in Concilio Romano decretis in contumaces, abstineret in hac causa: quia, ut inquit ille, *studendum est misericordie visceribus abundare ubi fas non est debitam fortitudinem exercere*. Quare dispensatione illa utendum est ab Ivone hoc loco & ab antiquis patribus tantopere commendata, quæ in remittendo canonum rigore verferatur, cum necessitas id exigit, & occasio aut dissidij avertendi, aut pacis restituendæ, ut pluribus dixi libro tertio.

VII. Non omittenda est elegans ratio, quæ duci potest ex officio & munere Principis: qui constitutus cum sit à Deo Optimo Maximo ut Ecclesiam foveat, ejulque tranquillitati prospiciat, (cui muneri, sacramento dato, se deinde, stipulante Ecclesia, obstrinxit) quodam modo videtur arbitrium componendarum hujus generis contentionum in regno suscepisse. Vnde fluxit ut has controversias Reges semper ad cognitionem suam revocaverint. Cujus rei exemplum habemus in Novella Iustiniani. Etenim si de judicio criminali adversus Clericum instituto controversia emergeret inter civilem iudicem & Episcopum, *ad nos*, inquit Iustinianus, *negotium tam ab Episcopo quam à iudice referatur; ut nos hoc cognoscentes, quæ nobis videntur jubeamus*. Quare augustus ille Princeps Carolus Magnus, ejulque filius Ludovicus, concordiam Episcoporum & Comitum legibus suis passim commendant, ut adinvicem adiutores sint in ministeriis suis peragendis; tum si quæ contentiones inter eos accidunt, eas à Missis suis, id est, ab Episcopis & Proceribus quos delegabant in provincias, sopiri, aut ad se deferri præcipiunt; ita ut apud illos, æquè ac sit hodie apud nos, dissidia quæ ex jurisdictionum conflictu manant, Principis imperio componerentur.

VIII. Quin & Leo IV. ex dispensatione ecclesiastica Ludovico II. Imperatori arbitrium detulit, ut si quid à se *incompetenter*, id est, ultra fines jurisdictionis suæ, actum esset, suo Missorumque suorum iudicio emendaret. Retulit Gratianus fragmentum epistolæ Leonis: *Nos si incompetenter aliquid egimus, & in subditis justæ legis tramitem non con-*

Mm iij

Concl. Rem. c. 1. m. 1. in c. 7. de ordina. De judic.

4. Invalidior est jurisdictione eccl. sajaca.

Referunt Ivonis locos c. x. i. hujus libri.

5. Ha contentiones arbitrio Regum olim commissa.

Nov. xxxiii. c. cxi. quæ sunt à iudice referatur; ut nos hoc cognoscentes, quæ nobis videntur jubeamus.

Excerpta Capitula. T. 2. Conc. Gall.

C. Nos si incompetenter egimus. l. 9. 7.

1. In re dubia pars est retinenda.

2. Principum conditio melior, quia possidet.

3. Merus damni. l. 2. c. 14. de Aug.

In Glossa margi-
nali.

servavimus, vestro ac Missorum vestrorum cuncta volumus emendare iudicio. Vbi rectè adnotatum est ex Alexandro Imolensi, idem observari debere in Rege Francorum non recognoscere superiorem, quod iudex esse potest in sua causa.

IX. Quod Alexander Imolensis Regibus nostris competere ait, consequentiâ ductâ ex verbis Leonis quarti, ab iis in prima, secunda, & tertia dynastia observatum fuisse ostendimus. Vnde sequitur nec Regem nec regios magistratus aut officiales excommunicationibus vel aliis censuris eam ob causam inflictis obnoxios esse. alioqui majestas imperij minueretur, & à iudicium ecclesiasticorum arbitrio penderet. Itaque usus ille antiquus obtinuit in Gallia, ut proceres qui regiarum curiarum adsidebant, Baillivi, & apparitores regij, non excommunicarentur Rege irrequisito. Quod in Normannia observatum fuisse docent veteres chartæ anno millesimo ducentesimo quarto: *Archiepiscopus vel Episcopus vel inferior persona non debet ferre sententiam excommunicationis in Barones, vel in Baillivos, aut in Servientes Domini Regis, aut in Clericos domus sue, Rege non requisito, vel suo Seneschallo.* Hanc consuetudinem è Gallia in Angliam transevit Rex Willelmus Dux Normanniæ & Angliæ domitor: quæ inter consuetudines regias in conventu Clarendonæ habito anno MCLXIV. recensita, dein conquerente Thoma Cantuariensi Archiepiscopo, libertatis ecclesiasticæ acerrimo vindice, & martyre, ab Alexandro III. inter ceteras Romæ damnata est. *Nullus qui de Rege tenet in capite nec aliquis dominicorum ministrorum ejus excommunicetur, nec alicujus eorum terra sub Interdicto ponatur, nisi prius Dominus Rex, si in regno fuerit, conveniatur, vel Justiciarius ejus, si fuerit extra regnum, ut rectum de eo faciat; & ita ut quod pertinebit ad Regis Curiam, ibi terminetur, & de eo quod spectat ad Curiam ecclesiasticam, ad eandem mittatur, ut ibidem terminetur.* In contentionibus de jurisdictione ecclesiastica & seculari ultimum iudicium asseritur supremæ Curie regni, licentiâ ademptâ Episcopis jus sibi censuris & excommunicationibus dicendi. Sed ab articulis Clarendonæ constitutis discessit Henricus II. in Anglia, conventionibus cum Legatis Romanæ Ecclesiæ depactis, ut anathemate solveretur quod in illum ob necem Thomæ Cantuariensis injectum erat. Quamvis sic pacta illa interpretetur Henricus, apud Ioannem Sarisberiensem, ut consuetudines suis temporibus inductas, non autem veteres, damnatas existimet: *Quod consuetudines quæ tempore meo contra Ecclesias terre mee inductæ sunt dimittam; quas quidem*

Mathieu Paris. Et
in Tom. Concil.
Vide Seldenum
in Notis ad Ead-
merum pag. 168.
169.

Joan. Satib.
ep. 100.

aut paucas aut nullas aestimo. Attamen in consequentiam jurium Ecclesiæ Gallicanæ hunc usum saltem in Normannia ejus potestati retinuerunt, donec florentissima illa provincia Coronæ Gallicæ consolidata est à Philippo Augusto; ut patet è chartis veteribus superius allatis. Reprobatio illa Alexandri III. & Concilij Lugdunensis decretum sub Gregorio X. Episcopos ad tuendam jurisdictionem, excommunicationibus in iudices seculares latis, animavit: quibus tamen magistratus non cedebant, ut videmus ex Durando. Quare Reges nostri antiquam regni consuetudinem, ne Officiales regij ob muneris sui executionem excommunicari validè possent ab Episcopis, privilegij apostolicæ sedis muniri curarunt. Hac privilegia jactat Rex Carolus V. in scripto dato anno millesimo trecentesimo sexagesimo nono, quo edicitur ut Episcopus Carnotensis ejusque Vicarij sententias excommunicationis revocent & annullent quas adversus Officiales regios ob contentionem de jurisdictione usurpata tulerant; vel iudicio se fistant in Curia Parlamenti, super predictis Procuratori generali responsuri. Anno sequenti MCCCXX. Officialis Rotomagensis Archiepiscopi Baillivum regium publico anathemate damnavit, eò quod de Clerico quodam conjugato ob latrocinia perpetrata capitalem pœnam sumpsisset, rejecta remissione quam reus fieri petebat ad forum ecclesiasticum. Sed injuriam illam magistratui regio factam ultus est Rex Carolus, ex Curie Parisiensis decreto. Præcepit enim ut absque mora sententias illas rescinderet iudex ecclesiasticus, & ad hujus mandati executionem bonis temporalibus captis cogeretur. Periculo decessorum cautiore facti Episcopi, constitutionibus regijs parentes, vel Curiarum summarum Arrestis, vel saltem Consistorij regij Decretis, contentiones istas dirimendas relinquunt, mucrone gladij spiritualis in alios usus reservato.

X. Quæ à me toto capite dicta sunt ita velim intelligi, si de jurisdictione tantum agatur, & de disciplina ecclesiastica. Nam si his contentionibus fides Christiana læderetur, omnia pericula oppetenda potius essent Episcopis quam ut præ socordia, aut metu, nefariis conatibus assentirentur aut conniverent. Sed exceptio illa adhibita possunt conniventiam suam tueri, Romano Pontificum exemplo: qui in Professione quam post electionem suam B. Petro nuncupabant, canones quidem & decreta à se observatum iri pollicebantur; sed infractions ab aliis factas aut emendatum, aut,

T. 1. 13. 15.

D. 1. 1. 1. 1.

Cod. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.